

Posudek na diplomovou práci kolegyně Kateřiny Vašků „Kategorický imperativ a jeho kritika u myslitelů 19. století“

Autorka předložené diplomové práce na sebe vzala velmi těžký úkol. Srovnává Kantovu, Rousseauovu a Humovu filosofii z hlediska etického. Ontologická odlišnost těchto myslitelů je samozřejmě kořenem jejich odlišností i na poli etickém. Empirik Hume, Rousseau jakožto myslitel hodnot dějinného vývoje a metafyzik Kant nemohou si být blízcí v etickém rozvrhu. Rousseau je myslitelem spíše politologickým, ne náhodou z něho vychází především Karel Marx, rozhodně vystupuje proti soukromému vlastnictví. Pro Kanta vlastnictví není tím, na co by zaměřil svou výlučnou pozornost, jde mu o to, jak se vytváří kategorický imperativ z absolutní svobody, jež je obsahem věci o sobě, která je naším osobním pramenem (ne jen) etična vůbec. Tento náš základ se subjektivní dedukcí proměňuje na kategorický imperativ mravní. Je pochopitelný jen z „Kritiky soudnosti“ a to v úvahách o vznešenosti. Jen vznešenost nám podává důkaz o absolutní svobodě, která spočívá ve věci o sobě, kterou jsme my sami. Poznáváme stejné stejným a to, že můžeme vnímat vznešenost a krásu hvězdného nebe je dáno tím, že přesně to samé již dávno je v nás. Proto je Kant myslitelem naší autonomie. Naopak heteronomie u obou dalších filosofů základem jejich úvah. Obecná vůle není v žádném případě součtem jednotlivých vůlí a vznik občanské společnosti je velmi důležitým nálezem evropské filosofie, protože je onou zápalnou směsí, která proměnila Evropu v řadu revolucí. Přinesly nám práva občana a člověka. Naopak empirista Hume je základem pro současné etiky, které k nám přicházejí z USA.

Je třeba pochválit kolegyni Vašků, že si zvolila velmi těžké téma. Srovnávat tyto filosofy znamená mít přehled nad ontologií a gnozeologií dané doby, umět ji srovnat s dneškem. Přesto na řadě míst je autorka vedena snahou zjednodušit jejich rozdíly, nacházet shody tam, kde by měla být opatrnější, což vzhledem k náročnosti dané otázky je třeba hodnotit sice negativně, ale s jistou mírností.

Z hlediska formálního jsou v práci některé hrubé chyby, překlepy. Citace jsou správné. Zajímavá je poslední kapitola, kde autorka prokazuje znalost J. G. Fichta, B. Bolzana, kteří byli Kantem ovlivněni a dosud mají svůj podstatný vliv na českou filosofii.

Závěrem: Immanuel Kant si zaslouhuje hlubší studium, chybí zde souvislost s „Kritikou soudnosti“ a samozřejmě i souvislosti ontologické, tj. „Kritika čistého rozumu“. V podstatě nelze srovnávat etické předpoklady, důvody a důsledky bez ponoru do těchto souvislostí.

Navrhuji hodnocení: velmi dobře až dobře, nechť rozhodne kvalita obhajovací řeči a odpovědi na otázky komise.

V Praze dne 26. 4. 2011

Prof. PhDr. Anna Hogenová, CSc.

